

Frans
Snijders

Nicolaas
Rockox

verwelkomen je graag
in hun huis

wereldburgers handleiding

SNIJDERS
ROCKOX | HUIS

Doelgroep: NT2 vanaf niveau 1.2 of OKAN

Aantal studenten: max. 15 personen per gids

Taal: Nederlands op maat van de doelgroep

ALGEMEEN

Nicolaas Rockox en Frans Snijders waren burens in Antwerpen in de 17de eeuw, dat is 400 jaar geleden. Nicolaas was burgemeester van de stad en Frans was een belangrijke schilder.

Ook in de 17de eeuw had Antwerpen een haven en woonden er mensen met veel verschillende nationaliteiten in de stad. Dankzij de haven kwamen er in Antwerpen ook voorwerpen vanuit heel de wereld aan. Daar hield Nicolaas Rockox wel van en Frans Snijders beeldde die exotische goederen soms af op zijn schilderijen. Het waren echte wereldburgers.

Maar het was ook een tijd van oorlog en chaos over godsdienst.

Deze rondleiding neemt cursisten NT2 en OKAN mee op ontdekking in de huizen van Nicolaas en Frans en gaat dieper in op de internationale invloed op beide heren.

Tijdens deze rondleiding staat de Nederlandse taal centraal. Via het verhaal van Rockox en Snijders en de verschillende kunstwerken wordt gewerkt aan taalvaardigheid.

De rondleiding bestaat uit verschillende thema's. Deze thema's zijn (met uitzondering van de introductie) flexibel qua volgorde en kan je door elkaar gebruiken. Elk thema wordt behandeld aan de hand van een aantal kunstwerken. Bij deze kunstwerken horen kernwoorden, weetjes, werkvormen en een link naar de leefwereld van de cursisten.

Bij deze rondleiding hoort naast deze handleiding een eenvoudig doe-boek. Dit doeboek bestaat uit een samenvatting van kernwoorden, weetjes en af en toe linken naar de leefwereld van de cursisten. Het is een handig instrument om tijdens je rondleiding te gebruiken. Op sommige locaties vind je ook educatief materiaal. Tenslotte is er een woordenlijst beschikbaar die de kernwoorden duidelijk omschrijft en mag meegegeven worden met de docent.

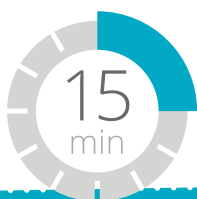
TIPS

- Pas je taalniveau aan aan het niveau van de groep. Ga er ook vanuit dat de groep GEEN of weinig voorkennis heeft over onze streken/de Belgische geschiedenis: niet over Rubens, niet over geopolitieke aspecten, niet over het katholicisme...
- Behandel je groep met voldoende respect en als volwassenen. Het is niet omdat het taalniveau laag is dat de rondleiding kinderachtig moet worden.
- Voorzie voldoende tijd om cursisten een zin te laten formuleren of te laten antwoorden. Tijdens deze rondleiding komen verschillende vaardigheden aan bod:
 - Luistervaardigheid
 - Spreekvaardigheid
 - Kijkvaardigheid
 - Taalvaardigheid
 - Associatieve vaardigheden
 - ...
- Ga even in op museumregels, gebruik hiervoor eventueel iconen/afbeeldingen. Dit is schools, maar het zou kunnen dat dit het eerste museumbezoek is van een aantal cursisten en dat ze nog niet vertrouwd zijn met de gepaste gedragsregels.

THEMA

Lekker eten in de 17de eeuw

Kennismaking en introductie

Suggestie locaties

KAMER I – NEERCAMER

Ga hier bij zijn portret beknopt in op Frans Sniijders, de buurman van Nicolaas Rockox. Hij was schilder en net als Rockox een 'wereldburger'. Hij schilderde dieren en etenswaren.

Koppel de locaties vanwaar verschillende etenswaren komen terug naar de herkomst van de cursisten of vraag naar hun kennis van groenten en fruit. Mogelijk groeien er gewassen in hun land die hier onvindbaar zijn, of zijn ze hier hele nieuwe soorten tegengekomen.

WERKVORMEN

- Speel samen Sniijders-bingo.
 - Cursisten krijgen in groepjes van 2 of 3 een kaart met daarop afbeelding en naam van 3 etenswaren. De kaarten zijn allemaal anders, maar soms met overlappende etenswaren. Ga in op de etenswaren op 3 verschillende kunstwerken. Telkens je iets bespreekt dat op een van de kaarten staat, duiden de cursisten dit aan.
- Werken:
 - Frans Sniijders, stilleven
 - Frans Sniijders, Voorraadkamer met wildbuit
 - Frans Sniijders, Vismarkt in Antwerpen
- Kijk samen naar het schilderij en laat cursisten beschrijven:
 - Wat zie je?
 - Wat is dat?
 - Herken je dit?
 - Heb je dat al eens gegeten?
 - ...Vul aan.

- Te bespreken etenswaren (die ook terugkomen op de bingo-kaarten)
 - Uit stilleven:
 - Artisjok
 - Druif
 - Wilde aardbei
 - Konijn
 - Asperge
 - Citroen
 - Uit Stilleven met wild, fruit, groenten en bloemen
 - Druif
 - Artisjok
 - Hert
 - Duif
 - Uit Vismarkt in Antwerpen
 - Kabeljauw
 - Steur
 - Karper
 - Krab
 - Zalm
- De eerste van wie de 3 etenswaren op de bingo-kaart besproken zijn, wint.

Voor gevorderden

- Ga met taalvaardige cursisten dieper in op de herkomst van de etenswaren.

BEKNOPTE INHOUD OP NT2 NIVEAU

- Aangezien je hier in het huis van Snijders bent, ga je dieper in op de schilder en zijn werk.

Bij zijn portret:

- Frans Snijders en zijn vrouw Margriete de Vos kochten dit huis in 1620. Snijders was toen al een beroemde schilder.
- Het huis was groot genoeg om er een schildersatelier in te maken.
- Snijders is een jaar in Italië geweest; van 1608 tot 1609.
- Toen Snijders terug in Antwerpen was, werkte hij vaak samen met Peter Paul Rubens (die Albrecht en Isabella schilderde: zie begin van de rondleiding).
- Snijders had geen kinderen (net als Rockox).
- Ook Snijders verzamelde (oude) kunst.

Bij

- Frans Snijders, stilleven
 - Frans Snijders, Voorraadkamer met wildbuit
 - Frans Snijders, Vismarkt in Antwerpen
- Zie informatie in bezoekersgids pg 149, 151 en 154.*

- Ga met gevorderden dieper in op de herkomst van groenten en fruit.
 - Allerlei koolsoorten, rapen, uien en selder, zijn inheems. Ze werden in de soep gebruikt.
 - Bloemkool, asperge en artisjokken worden sinds de 16de eeuw ingevoerd.
 - Fruit werd altijd bereid gegeten, niet rauw. Gestoofde appels waren bv. een voorgerecht en geen nagerecht.
 - Het wild was alleen voor adel.
 - Mosselen en krab was voor de minder rijken.

THEMA

De wereld van Rockox (in Antwerpen) in de 17de eeuw.

Kennismaking en introductie

Suggestie locaties

KAMER 2 – DE CLEYN SALETTE

Maak kennis met elkaar. Stel jezelf voor en vertel waar je bent geboren. Vraag naar naam en herkomst/geboorteplaats van de cursisten in de groep. Laat de cursisten hun naam noteren op een sticker.

Vraag alleen naar herkomst als je ook effectief zal terugkoppelen naar de verschillende nationaliteiten in de groep tijdens de rondleiding. Probeer hier geen wij-zij sfeer te scheppen, maar wijs op de meerwaarde van de diversiteit in de groep.

Stel vervolgens de gastheren Nicolaas en Frans (je kan er ook voor kiezen Frans pas later voor te stellen, als de buurman van Nicolaas) voor. Ze woonden allebei in Antwerpen in de 17de eeuw. Haal vroeg in de rondleiding hun wereldburger-schap aan.

- Rockox trouwde met de dochter van een Spaanse koopman/handelaar en had een fascinatie voor het Romeinse keizerrijk (hij vond het Romeinse Rijk heel interessant). Hij verzamelde met veel passie oude Griekse en Romeinse munten.
- Snijders verbleef (ongeveer een jaar) in Italië.

Introduceer vervolgens Albrecht en Isabella en wijs op het verschil tussen arm en rijk aan de hand van De brooduitdeling.

De introductie kan op verschillende manieren afhankelijk van het taalniveau van de studenten. Vertrek zoveel mogelijk vanuit de werken en laat zoveel mogelijk reactie van/uit de cursisten komen. Zo is de toon/de manier van werken meteen gezet.

WERKVORMEN

Maak een keuze of doe ze allemaal afhankelijk van jouw timing

- Mondelinge uitleg bij portret Nicolaas Rockox in De Cleyn Salette
 - Vertrek hierbij vanuit het portret/werk en wat de cursisten zelf zien/aanhalen.
 - Stel eventueel richtvragen
 - Hoe ziet deze man eruit?
 - Wat kom je te weten over deze man als je naar dit schilderij kijkt?
- Kijk naar/analyseer de portretten van de aartshertogen Albrecht en Isabella van Peter Paul Rubens.
 - Vertrek vanuit wat de cursisten zien/aanhalen.
 - Stel eventueel richtvragen en vertel pas nadat de cursisten zoveel mogelijk hebben aangehaald.
 - Wie zie je?
 - Wat doen ze?
 - Hoe zien ze eruit?
 - Welke kleuren zie je?
- Neem met gsm een zelfportret met Nicolaas, Albrecht of Isabella.

Leg hierbij kort uit wat een zelfportret is.

dit is een optionele werkvorm en werkt goed bij een jonger publiek, bvb OKAN.

BEKNOPTE INHOUD OP NT2 NIVEAU

- Vertel kort iets over het huis en over De Cleyn Salette.
 - De Cleyn Salette is een ontvangstkamer, waar gasten welkom werden geheten. Het is een prachtige kamer (wijs eventueel op het goudleder en het feit dat de techniek stamt uit Libië).
 - De kunstwerken vertellen iets over de kennissen van Rockox en over zijn stad. Je ziet een aantal portretten, dat zijn schilderijen waarop mensen duidelijk staan afgebeeld, van de tijd voor er foto's bestonden. Een portret laten schilderen kostte evenveel als een auto vandaag kost. Sommige portretten waren wat goedkoper, zoals een kleine auto, andere portretten kostten een fortuin, zoals een luxe sportwagen.
- Introduceer Nicolaas Rockox aan de hand van zijn portret(ten).
 - 1560, overleden 1640
 - Hij was politicus in Antwerpen:
 - Schepen
 - Burgemeester
- Hij had contacten met de vorsten, koning en koningin op dat moment (link met portretten Albrecht en Isabella).
 - Getrouwd met Spaanse Adriana Perez, geen kinderen.
 - Hield van kunst en cultuur en verzamelde kunst.
 - Hij kocht samen met zijn vrouw in 1603 deze woning met stadstuin.
- Introduceer kort Albrecht en Isabella aan de hand van hun portretten + besteed kort aandacht aan Peter Paul Rubens (+ *prent*).
 - Albrecht was de zoon van keizer Maximiliaan II van Oostenrijk. Hij trouwde met zijn nicht Isabella. Isabella was de dochter van de Spaanse koning Filips II. Albrecht en Isabella waren aartshertogen, dat is zoals een prins of prinses. In de 17de eeuw (al vanaf 1598) waren zij hier

heerser (ga niet te diep in op de geschiedenis van de Nederlanden, tenzij het niveau van de cursisten zeer hoog ligt, deze lokale geschiedenis is te specifiek voor de doelgroep). Deze regio was een soort provincie van Spanje.

- Albrecht en Isabella hielden net als Rockox erg van kunst (ze waren erg kunstminnend). Ze zorgden ook voor een goede economie. Ze wilden vrede, want er was veel oorlog door verschillende godsdiensten.
 - Albrecht en Isabella woonden in Brussel, in het paleis op de Koudenberg.
 - Peter Paul Rubens was de belangrijkste kunstenaar in de tijd van Rockox, hij woonde in Antwerpen. Rockox gaf heel veel opdrachten/werk aan Rubens. Sommige werken zijn nog in Antwerpen te zien, zoals de Kruisafneming in de kathedraal van Antwerpen. Hij schilderde ook deze portretten van Albrecht en Isabella.
- Kijk samen naar de Brooduitdeling aan de armen waarbij wordt ingegaan op het contrast tussen rijk en arm. Wat herkennen de cursisten? (Dit werk is niet zo groot, maak eventueel gebruik van detailkaarten of een vergroting van het werk. Of gebruik, indien mogelijk, de tablets om op het werk in te zoomen.)
 - Een monnik deelt brood uit aan de armen.
 - Op het schilderij staan verschillende mensen met een beperking:
 - Een blinde muzikant
 - Een man met geamputeerde benen op een rolplaat
 - Iemand op krukken
 - Een jongen steelt iets uit de mand van de vrouw.
 - Nicolaas en zijn echtgenote Adriana waren rijk en hielpen de armen. Ze zorgden ervoor dat arme jongeren konden gaan studeren. En ze kochten graan voor armen voor als er oorlog zou uitbreken. Na zijn dood, werden alle spullen van Rockox verkocht en ging het geld naar de armen.

THEMA

Handel en reizen in de 17de eeuw

Kennismaking en introductie

Suggestie locaties

TGROOT SALET EN DE CAMER
ACHTER TGROOT SALET EN TUIN

Antwerpen is een havenstad. Vandaag is het een van de grootste havens ter wereld. Er komen reusachtige schepen aan die goederen binnenbrengen: import; en goederen meenemen: export.

- Misschien kennen de cursisten de haven, of werken ze in de haven. Stel hierover dan vragen, zoals bv.:
 - Welk beroep heb jij? Hoe heet jouw job?
 - Werk je in import of export?
 - Voor welk bedrijf werk je?
 - ...

Import en export, maar ook reizen zien er helemaal anders uit in de tijd van Nicolaas Rockox. Bespreek deze onderwerpen aan de hand van verschillende werken en werkvormen.

WERKVORMEN

Leg de link met het Cleyn Salette (indien reeds besproken) met Albrecht en Isabella op het werk: De aartshertogen op bezoek in een kunstkamer. Bekijk en bespreek het schilderij. Er is een kunstkamer te zien vol kunstwerken. Sommige voorwerpen zijn geïmporteerd. Andere voorwerpen waren populair in het buitenland en werden geëxporteerd. Koppel hieraan onderstaande interactieve werkvorm:

In groepjes van 2 of 3 cursisten, gaan cursisten zelf aan de slag. Ze krijgen per groep 1 kaartje met daarop een woord. Overloop klassikaal de verschillende woorden en geef extra uitleg/beschrijvingen indien nodig.

Kaarten

Import	Export
Bloem	Kunstkabinet
Koraal	Tapijt
Halssnoer	Juwelenkist
Antieke munten	Schaal
Wilde dieren	Beeldhouwwerk
Landschap	
Schelpen	

Zoek een voorwerp in deze of de volgende kamer dat volgens jou te maken heeft met het woord op je kaart.

- Elk groepje gaat op zoek naar een voorwerp/kunstwerk in Tgroot Salet en De camer achter Tgroot Salet dat volgens hen te maken heeft met hun kaart. Wandel rond en begeleid dit proces.
- Als iedereen iets heeft geassocieerd met het woord op de kaart, komt de groep weer samen en overloop je alle kaarten en daarmee geassocieerde voorwerpen. Vraag telkens aan de cursisten of ze hun woord koppelen aan import of export.
- Vertel kort over het gekozen voorwerp. Bespreek of het een lokaal product was dat geschikt was voor export of een geïmporteerd product (misschien gaat het om een exportproduct dat bestaat uit geïmporteerde grondstoffen (kunstkabinet bv.)).

- Kijk tenslotte samen naar de kunstkamer van Jan van Kessel en zoek of de gekozen voorwerpen zich daarin bevinden. Wijs in dit geval dan ook op De heilige Hiëronymus als monnik van Jan van Hemessen, het enige kunstwerk uit de oorspronkelijke collectie van Rockox dat vandaag nog in de collectie zit.

En/of

- Bekijk en bespreek het werk Reizigers onderweg van Jan Bruegel I.
- Bekijk een kunstkabinet en ga iets dieper in op import en export.

BEKNOPTE INHOUD OP NT2 NIVEAU

- Ga in op de kunstkamer van Jan van Kessel.
 - Deze kamer bestond niet echt, ze is 'fictief'.
 - Verschillende schilderijen aan de muur bestaan echt.
 - Er zijn verder ook schelpen, bustes en de stad Antwerpen aan de Schelde te zien.

Nicolaas Rockox verzamelde voorwerpen die geïmporteerd werden en was net zoals veel mensen uit zijn tijd geïnteresseerd in exotische dingen. Maar hij wist ook dat kunst gemaakt in Antwerpen belangrijk was en geëxporteerd kon worden en die verzamelde hij ook.

- Grijp de Reizigers onderweg aan om in te gaan op hoe mensen in de 17de eeuw op reis gingen.
 - Schilder Jan Bruegel schilderde voor Albrecht en Isabella.
 - Reizen gebeurde op een heel andere manier dan vandaag. Reizen waren in de 17de eeuw bijna altijd avontuurlijk en vooral voor de rijken (en pelgrims), mannen reisden veel vaker dan vrouwen. Nicolaas heeft mogelijk niet veel gereisd (wel als student).
 - Mensen reisden van stad naar stad, want vooral daar werd aan handel gedaan.
 - Kunstenaars reisden regelmatig naar Italië of naar plaatsen waar ze konden werken, meestal voor de adel.
 - Reizen duurde in de 17de eeuw veel langer dan vandaag. Vandaag vlieg je op 1:30 uur van Antwerpen naar Rome. Met de auto aan ongeveer 100 km per uur, doe je er ongeveer 14 uur over. Maar wanneer Antwerpse kunstenaars in de tijd van Rockox naar Rome gingen, duurde dat 45 dagen.

Ze legden ongeveer 40 kilometer per dag af, dat is ongeveer de afstand tussen Antwerpen en Brussel.

- In de tijd van Rockox en Snijders gebruikten reizigers nog altijd de oude Romeinse wegen en bruggen. Men reisde met paard en koets of kar. Een koets was veel comfortabeler dan een kar.
- Reizen was duur. Je huurde een paard en een koetsier (zoals een chauffeur) en je moest onderweg tol betalen en overnachten in een herberg. De verzorging van de paarden kostte ook veel geld.
- Koppel een van de kunstkabinetten aan de kunstkamer van Jan van Kessel of als verwerking van de import/export-opdracht.
 - Deze kasten dienden om kleine voorwerpen in te verzamelen; juwelen, brieven, munten...
 - De kasten waren mooi versierd, soms met schilderijen, soms met verschillende materialen.
 - De kabinetten zijn een mooi voorbeeld van import en export. Ze werden in Antwerpen gemaakt uit geïmporteerde materialen. Het hout en ivoor kwam bijvoorbeeld uit Afrika. Schildpaddenschild en koper werden ook geïmporteerd uit exotische landen. Vanuit Antwerpen werden deze verzamelkasten geëxporteerd naar Zuid-Europa en Zuid-Amerika.

Extra tuin
(voor mondige/gevorderde cursisten)

WERKVORMEN

Zoek iets in de tuin dat past bij het zintuig op je kaart.

Beantwoord de vraag die erbij hoort.

- In groepjes gaan cursisten aan de slag met 5 zintuigen. Elk groepje krijgt een icoon van een zintuig. Ze gaan in de tuin op zoek naar een plant/plek die past bij hun zintuig en beantwoorden de vraag op de kaart.
 - Mond/tong: Hoe smaakt dat, denk je?
 - Vingers: Wat voel je?
 - Oor: Wat hoor je?
 - Neus: Wat ruik je?
 - Oog: Wat zie je?

BEKNOPTE INHOUD OP NTZ NIVEAU

- Deze tuin bracht Nicolaas en zijn vrouw Adriana heel veel rust.
- In deze tuin verzamelde Nicolaas planten:
 - Een olijfboom
 - Een wijnrank
 - Een aardbeiboom
 - Sinaasappelboompjes
 - Tulpen
 - Kruiden
 - ...
- Verschillende zaden of planten kreeg hij van zijn internationale contacten, zoals de olijfboom en de wijnrank, maar ook de tulpen. Tulpen waren in de tijd van Nicolaas Rockox heel bijzonder en duur. Soms kostten de tulpenbollen even veel als een huis.

THEMA

Spelen/vrije tijd in de 17de eeuw

Kennismaking en introductie

Suggestie locaties

KAMERS 5 EN 6 – TWASCHHUYS

Mensen spelen graag. Bij spelen denken we vaak meteen aan kinderen, maar ook volwassenen spelen. Bij volwassenen trekken we spelen open naar vrijetijdsbesteding. Denk aan verschillende gezelschapsspelen, maar ook de jacht is een spel, muziek, dansen, sporten... Dit is nu zo, maar dat was in de 17de eeuw ook zo. Het internationale aspect van dit thema zit vooral in de hedendaagse linken. Maar ook heel wat spellen kennen hun oorsprong in een ander land: Het triktrakspeel kent haar oorsprong in Perzië en Mesopotamië. Het schaakspel komt ook uit het oosten. Het is niet helemaal duidelijk vanwaar precies (Perzië, Indië, China...?).

WERKVORMEN

Ga dieper in op de vrije tijd en speelcultuur. Ga in deze ruimte op zoek naar gelijkenissen en verschillen tussen de lokale vrijetijdsbesteding in de 17de eeuw en de internationale vrijetijdsbesteding van je groep vandaag.

Algemeen

Cursisten kijken naar een van de onderstaande werken:

- Kaartspelers in een herberg van David Teniers (ontspanning voor het volk)
 - Wat zie je?
 - Welk spel wordt er gespeeld? Of Wat doen de mensen?
 - Speel/doe jij soms iets gelijkaardigs? Is dit gebruikelijk in het land waar jij vandaan komt?
- Radslotgeweer ingelegd met gegraveerde plaatjes met jachtvoorstellingen.
 - Wat is dit?
 - Waarvoor werd het gebruikt?
 - Doe jij soms iets gelijkaardigs? Is dit gebruikelijk in het land waar jij vandaan komt?

Zijn de antwoorden op bovenstaande vragen herkenbaar voor cursisten uit andere landen?

+

Wat zijn de gelijkenissen en de verschillen tussen populaire spellen op verschillende plaatsen.

Voor gevorderden (TESTscenario)

- Spelen met woorden: Pieter Bruegel II. Spreekwoorden (zie verder)
- Gebruik voor de Spreekwoorden de interactieve app. Verschillende interactieve werkvormen zijn geschikt om met het schilderij aan de slag te gaan. Suggestie:
 - Laat de cursisten gezamenlijk naar het werk kijken en op zoek gaan naar details. Dit kan door middel van het spel 'ik zie, ik zie wat jij niet ziet, ik zie, ik zie...'
 - ... een wereldbol
 - ... een maan
 - ... een vis
 - ...
 - Een cursist, of de begeleider staat bij de app en na elk 'ik zie, ik zie' spelletje wordt het detail opgeroepen op de interactieve app. Ga eventueel dieper in op de spreekwoorden, de betekenis ervan en of er een gelijkaardig spreekwoord bestaat in de taal van de cursisten.

evalueer samen op termijn of deze werkvorm geschikt is voor NT2-ers.

BEKNOPTE INHOUD OP NT2 NIVEAU

- Ga kort in op ontspanning en plezier in de 17de eeuw:
 - Mensen hadden verschillende vakantiedagen die (bijna) allemaal met godsdienst te maken hadden. Mensen gingen op die momenten naar de Kerk, maar ze hadden ook wat tijd om (spellen) te spelen. Dat deden ze op verschillende manieren. Rijke burgers gingen jagen. Muziek en kaartspelen was er voor iedereen, ook de minder rijken.
- De betekenissen van de verschillende spreekwoorden vind je terug in de interactieve app.

THEMA

Mooie (gebruiks)voorwerpen uit de 17de eeuw

Kennismaking en introductie

Suggestie locaties

KAMERS 7 EN 8 – KEUCKEN

Dankzij oude teksten hebben we informatie over de keuken van Rockox. Alleen in mooie, rijke huizen was er een aparte keuken. Arme mensen woonden vaak in een huis met maar 1 kamer en daar was geen aparte keuken.

WERKVORMEN

Vertel kort over de 17de-eeuwse keuken en hoe die eruit zag.

Ga op zoek naar het voorwerp op je kaart en denk na over de vraag. Kom vervolgens terug naar hier (afgesproken punt = bv. schouw).

Deel vervolgens aan cursisten in groepjes van 2 of 3 een waar/niet waar strookje uit. Hierop staat een afbeelding en een stelling of vraag. De cursisten gaan op zoek naar het voorwerp in kwestie, lezen de stelling en denken na over het antwoord.

- Loop zelf rond, ondersteun/vertaal waar nodig en schakel hiervoor ook de begeleider in.
- Kom vervolgens terug samen aan de schouw en ga samen met de cursisten kijken naar de voorwerpen. Laat hen hun stelling en beslissing vertellen en vul kort aan met extra informatie over het voorwerp. Ga ook in op internationale aspecten.

Voor gevorderden

Ga eventueel kort in op hedendaagse varianten of vraag naar gelijkaardige voorwerpen in hun cultuur.

Dit is een speciale kookwekker. Als het eten klaar is, maakt die geluid.

WAAR / NIET WAAR

Dit is een lollepot. Hiermee maakte mensen grappige geluiden. Daarmee moesten ze hard lachen.

WAAR / NIET WAAR

In deze grote schaal zat ijs om wijn koud te houden.

WAAR / NIET WAAR

Deze pomp werd gebruikt om het vuur in de haard te blussen (=uit te doen).

WAAR / NIET WAAR

Vanwaar komt dit porselein?

- A. Nederland
- B. China
- C. Portugal

Glas was zeldzaam. Tijdens het eten dronk iedereen uit hetzelfde glas. De versiering op het glas zorgt ervoor dat het niet uit de handen glijdt. Mensen aten met hun handen en dat maakte hun vingers vettig en glibberig.

WAAR / NIET WAAR

Dit is:

- A: een potje parfum Chanel nr 5
- B: een snoepjesdoos
- C: een pot om tabak te bewaren

Bij het eten werd bier gedronken, ook door kinderen. Het water was in die tijd te vuil om te drinken.

WAAR / NIET WAAR

BEKNOPTE INHOUD OP NT2 NIVEAU

- Beschrijf de keuken van Rockox, gebruik hiervoor afbeeldingen om duidelijk te maken waarover het gaat.

In de keuken van Rockox stond een grote kast. Daarin zaten tinnen (=metaal) borden, schotels, kommetjes, spuwbekkens (wees hier expressief), een waterpot, zilveren kandelaars voor kaarsen, suikerstrooiers, bussen met kruiden, zoutvaten, lepels, vorken, bekers... Maar er was ook een linnenpers om tafellakens mooi glad te maken, potten, een ketel, een pan enzovoort. Aan de schouw stonden banken en stoelen. Misschien zaten Rockox en Adriana in de winter wel hier voor het warme vuur? Boven de schouw hing een schilderij. Naast de keuken was nog een voorraadkamer met grote voorwerpen zoals een grote bak om mee naar de markt te gaan, wastobben, kaarsen, planken...

EXTRA INFO WAAR/NIET WAAR

- Kookwekker: Dit is geen kookwekker. Dit klokje heeft een wijzer en slaat/klinkt elk uur. Het is mooi versierd op een Antwerpse manier. Het mechanisme aan de binnenkant komt uit Duitsland.
- Lollepot: Dit is geen lollepot die grappige geluiden maakte. In deze voetverwarmer deed men hete houtskool. Mensen namen voetverwarmers mee naar koude kerken. Vrouwen deden hem onder hun rok. Soms noemde mensen dit ook een lollepot. Dit is een oud woord dat niet meer gebruikt wordt. Lollen betekent wegmoffelen/verstoppert.
- Wijnkoeler: Deze wijnkoeler uit koper werd inderdaad gebruikt om wijn koel te houden. Alleen rijke mensen konden in de zomer ijs kopen. Ijs werd in de winter in speciale kelders bewaard.
- Pomp: Dit is geen pomp, maar een blaasbalg. Dit wordt gebruikt om het vuur beter te laten branden door er extra lucht in te blazen. Deze is mooi versierd met een verhaal uit de bijbel. Ga kort in op de Aanbidding der wijzen als de cursisten een notie hebben van het verhaal.
- Kraakporselein: Dit porselein kwam uit China. Het kwam naar Antwerpen op Portugese schepen op het einde van de 16de eeuw. Dit porselein werd meestal **gebruikt om eten op** te dienen en is heel fijn en bijna doorschijnend. De blauwe versiering, meestal symbolen of bloemen, werd er met de hand op geschilderd.
- Glas: De versieringen van het glas dienden inderdaad om het glas niet te laten vallen als mensen ervan dronken met vettige/vuile handen. (Je ziet gelijkaardig glas (met noppen) nu nog in culturen waar men soms met de handen eet, bv. Arabische landen, Noord-Afrikaanse landen, Centraal-Azië...). Deze glazen zijn in België gemaakt (Antwerpen en Luik), maar eigenlijk is dit soort glas uitgevonden in Venetië, Italië.
- Potje: Dit is een tabakspot uit de 18de eeuw.
- Bierkruik: Dit is een kruik/beker waaruit bier werd gedronken. Vroeger dronken mensen vooral bier. Het water in de steden was vaak vuil en niet drinkbaar. Ook kinderen dronken bier. Er zat wel niet zo veel alcohol in het bier als vandaag.

SLOT

Suggestie locatie

LOCATIE NAAR KEUZE

Neem voldoende tijd om het bezoek af te sluiten. Vat nog eens samen dat Rockox en Snijders belangrijke heren waren in de 17de eeuw en dat ze leefden in een internationale wereld met eten, voorwerpen, spellen en gebruiken die uit verschillende landen kwamen.

Laat ook de cursisten nog kort samenvatten.

- Hebben we een voorwerp/eten besproken uit jouw land?
- Over welke landen hebben we het gehad? Wat heb jij onthouden?
- Wat ga je aan familie en vrienden vertellen over jouw bezoek aan het Snijders en Rockox huis?
- Kom je nog eens op bezoek? Altijd welkom!

Nodig de cursisten uit om (indien ze tijd hebben) vrij rond te lopen en ook naar boven te gaan.

Snijders&Rockoxhuis

Keizerstraat 10, 2000 Antwerpen
www.snijdersrockoxhuis.be

SNIJDERS
ROCKOX | **HUIS**

